

**प्रथम नगरसभामा प्रस्तुत आगामी
आर्थिक बर्ष २०७४/०७५ को वार्षिक नीति,
कार्यक्रम
तथा
बजेट बक्तव्य**

नगरसभाबाट पारित मिति: २०७४/०३/३०



नमोबुद्ध नगरपालिका,

नगर कार्यपालिकाको कार्यालय
भकुण्डेबेशी, काभ्रेपलाञ्चोक

नमोबुद्ध नगरपालिका, काभ्रेपलाञ्चोक

प्रथम नगरसभामा प्रस्तुत आगामी आर्थिक वर्ष २०७४/२०७५ को वार्षिक नीति, कार्यक्रम तथा वजेट बक्तव्य

यस प्रथम नगरसभाका सभाध्यक्षज्यू, सदस्यहरु र नगर कार्यपालिकाका पदाधिकारीहरु सर्वप्रथम नमोबुद्ध नगरपालिकाका प्रथम निर्वाचित पदाधिकारीज्यूहरुलाई म नगर प्रमुख र नगरकार्यपालिका परिवारको तर्फबाट हार्दिक स्वागत गर्दछु । साथै देशमा लोकतान्त्रीक गणतन्त्र स्थापना गर्न तथा जनतालाई सार्वभौम अधिकार सम्पन्न बनाउने महान अभियानमा सहादत प्राप्त गर्नु भएका सम्पूर्ण ज्ञात, अज्ञात शहीदहरु प्रति हार्दिक भावपूर्ण श्रद्धाञ्जली अर्पण गर्दछु ।

२०७१ मंसिर १६ गते ६ वटा गा.वि.स. समेटी काशिखण्ड नगरपालिका, २०७२ असोज ०१ मा दाप्चा काशिखण्ड हुँदै नेपाल सरकारको निर्णयानुसार २०७३ फागुन २७ को निर्णयानुसार पुनः दुईवटा गा.वि.स. थप गरी पवित्र बुद्ध भूमिका नामबाट नमोबुद्ध नगरपालिका घोषणा भई भरखरै विकास पथमा लम्किरहेको यस यस नमोबुद्ध नगरपालिकाका विविध समस्या, चुनौति र अवसरहरु छन भन्ने कुरा हामीमा विदितै छ । यसका बावजुद पनि यस नगरपालिका क्षेत्रको विकास कसरी गर्न सकिन्छ भन्ने तर्फ निर्वाचित सभा प्रतिबद्धताका साथ लागि पर्ने विश्वास मैले लिएको छु । लामो समयको अन्तराल पछि भएको स्थानीय तहको निर्वाचनबाट निर्वाचित हामी जनप्रतिनिधिहरु जनताका आकाँक्षा, चाहना र भावनालाई सम्बोधन गर्ने दृढ संकल्पका साथ यस प्रथम नगरपरिषद्मा आ.व. ०७४/०७५ का लागि वार्षिक नीति तथा कार्यक्रम र वजेट समेत यस सम्मानित सभा मार्फत समग्र नमोबुद्ध नगरपालिकाका नागरिकहरु समक्ष राख्न पाउँदा म आफु र यस नगर सभालाई गौरवान्वीत ठानेको छु । यस अवसरमा हाम्रो कदमलाई सहयोग गर्नुहुने सम्पूर्ण नमोबुद्ध नगर बासीहरु, निर्वाचित पदाधिकारीहरु, राजनैतिक दलका पदाधिकारीहरु, विभिन्न सरकारी तथा गैर सरकारी निकायहरु, नागरिक समाजका अभियन्ताहरु, शिक्षक, पत्रकार, साहित्यकार बुद्धिजीवी र समाजसेवीहरु प्रति आभार व्यक्त गर्दछु ।

नेपालको मध्य क्षेत्रमा अवस्थित काभ्रेपलाञ्चोक जिल्लाको यस नमोबुद्ध नगरपालिका विविध सम्भावना बोकेको नगरपालिका हो । वि.पि.राजमार्ग भएर राजधानी प्रवेशद्वारको रुपमा रहेको यस नगरपालिकामा आर्थिक, सामाजिक, तथा वातावरणीय दृष्टिकोणबाट नमूनाको रुपमा विकास गर्न सकिने प्रबल सम्भावनाहरु रहेका छन् । सबै प्रकारको प्राकृतिक विविधता बोकेको यस नगर क्षेत्रमा कृषि र पर्यटनलाई नमुनाको रुपमा विकास गरी समग्र नगरको आर्थिक, सामाजिक तथा पूर्वाधार विकासमा उल्लेखनीय योगदान हुने सम्भावना देखेको छु । जसको लागि नगरको रणनीतिक विकास योजना बनाई आगामि दिनमा अगाडि बढाइनेछ । यसका साथ साथै समग्र नगरको एकिकृत विकास योजना तयार गरी स्पष्ट लक्ष र उद्देश्यका साथ परिणाममुखि भई अगाडि बढ्न आफु प्रतिबद्ध रहेको व्यहोरा यस सम्मानित सभामार्फत समग्र नमोबुद्ध नगरबासीमा प्रतिबद्धता जाहेर गर्न चाहन्छु ।

आदरणीय सदस्यज्यूहरु,

हामी सबैलाई थाहा छ हाम्रा चाहना र आवश्यकताहरु असिमित छन तर स्रोत र साधनहरु सिमित छन । उपलब्ध सिमित स्रोत र साधनबाट समग्र नगरको सम्पूर्ण नागरिकहरुको चाहना र विकासलाई सम्बोधन गर्न आफैमा चुनौतिपूर्ण छ । त्यसैले सिमित स्रोत र साधनलाई प्राथमिकताका साथ परिचालन गरी अधिकतम जनसहभागिता, सहकार्य तथा साभेदारीमा विकासका कार्यक्रम सञ्चालन गर्नुपर्ने हाम्रो आवश्यकता र वाध्यता हो । यस तर्फ सम्पूर्ण सदस्यज्यूहरुको सहयोग र सहकार्यको पूर्ण सहयोगको आशा लिएको छु ।

नगरसभाका सदस्यज्यूहरु,

अब म यस नमोबुद्ध नगरपालिकाको योजना, बजेट तथा कार्यक्रम तर्जुमाको लागि अबलम्बन गरिएका पद्धति तथा लिइएका आधारहरुको बारेमा व्याख्या गर्न चाहन्छु । जसमा,

१. नेपालको संविधान, २०७२ ले परिलक्षित गरेका निर्देशक सिद्धान्त तथा नीतिहरु र स्थानीय तहको अधिकार क्षेत्र भित्र पर्ने भनि संविधानले परिभाषित गरेका अधिकारका क्षेत्रहरु ।
२. हाल स्थानीय तह संचालन ऐन विधेयकको रुपमा संसदमा विचाराधिन रहेको परिप्रेक्षमा अन्य कुनै पनि ऐनबाट स्थानीय तहको कार्यसञ्चालन तथा नियमन गर्ने व्यवस्था भइनसकेको संक्रमणकालिन स्थितिमा नेपाल सरकारबाट समय समयमा जारी भएका कार्यकारी आदेश तथा निर्देशनहरु ।
३. दीगो विकासका लक्ष्य तथा त्रि-वर्षिय राष्ट्रिय योजनाले निर्धारण गरेका प्रमुख क्षेत्रहरु ।
४. वडा स्तरीय योजना तर्जुमा भेला, विषयगत समिति तथा योजना तर्जुमा समितिबाट सिफारिस भइ आएका योजनाहरु ।
५. राजश्व परामर्श समिति तथा स्रोत अनुमान तथा बजेट सिमा निर्धारण समितिका निर्णयहरु ।
६. बजेट तथा कार्यक्रम तर्जुमा समितिका निर्णयहरु ।
७. विकासका समसामयिक मुद्दाहरु जस्तै सामाजिक सुरक्षा, दिगो विकास, जलवायु परिवर्तन, विपद व्यवस्थापन, खाद्य तथा पोषण सुरक्षा, लैंगिक सशक्तिकरण तथा समावेशी विकास, बालमैत्री र वातावरण मैत्री स्थानीय शासन, आधारभूत स्वास्थ्य, पूर्ण साक्षरता, खुला दिशामुक्त तथा पूर्ण सरसफाई, उर्जा संकट लगायतका अन्तर सम्बन्धित विषयहरु लाई लिइएको छ ।

आदरणीय सदस्यज्यूहरु,

उपलब्ध सिमित स्रोत साधनलाई उपयोग गरी दिगो र भरपर्दो विकास गर्नु हाम्रो प्रतिवद्धता हो । यसो गर्न हामीले योजना तथा कार्यक्रमहरुलाई प्राथमिकतापूर्वक क्रमशः कार्यान्वयन गर्दै लग्नुपर्ने वाध्यता भएकोले सोको लागि सालबसाली रुपमा अयोजनालाई विभाजन गरी प्राथमिकताका क्षेत्रहरुको पहिचान गर्नुपर्ने आजको आवश्यकता हो । सोही सिद्धान्त अनुरूप हामीले योजना तथा कार्यक्रमहरु छनौट गर्दा देहायका आधारहरु तय गरी सोही अनुरूप योजना तथा कार्यक्रम छनौट गरेका छौ ।

आधारहरु :

१. आर्थिक विकासका नयाँ ढोका खोल्न सक्ने सम्भावित क्षेत्रहरु, जस्तै: कृषि, सडक, उद्योग, पर्यटकीय मार्ग र खानेपानी आदी ।
२. पिछडिएका क्षेत्र, वर्ग र समुदायलाई प्रत्यक्ष फाइदा पुग्ने र नयाँ रोजगारीको श्रृजना हुन सक्ने योजना तथा कार्यक्रमहरु ।
३. स्वास्थ्य र शिक्षाको उपलब्धता तथा गुणस्तरीयतामा अभिवृद्धि हुने कार्यक्रमहरु ।
४. महिला तथा बालबालिकालाई प्रत्यक्ष फाइदा हुने कार्यक्रमहरु ।
५. वातावरण संरक्षण तथा प्रवर्द्धन हुने कार्यक्रमहरु ।
६. विपदबाट कम क्षति पुग्ने र विपदको समयमा उद्धार गर्न सघाउ पुग्ने योजना तथा कार्यक्रमहरु ।
७. दलित, पिछडा वर्ग, जनजाति, सिमान्तकृत समुदायको रोजगारी तथा प्रतिनिधित्वलाई टेवा पुऱ्याउने योजना तथा कार्यक्रमहरु ।
८. अधुरा र क्रमागत योजनाहरुलाई पुरा गर्ने बजेट तथा कार्यक्रमहरु ।

नगरसभाका सदस्यहरु,

अब म चालु आ.व. २०७३/२०७४ मा यस नमोबुद्ध नगरपालिका क्षेत्रमा नगरपालिका कार्यालय र विभिन्न सरकारी तथा गैरसरकारी क्षेत्रबाट सञ्चालन भएका योजना तथा कार्यक्रमको संक्षेपमा समिक्षा गर्दै यस अवधिमा भएका योजना तथा कार्यक्रमको प्रगति प्रस्तुत गर्दछु । आ.व. ०७३/०७४ मा आन्तरिक आय रु ९० लाख अनुमान गरिएको थियो, जसको यथार्थ विवरण आउन अबै बाँकी रहेको छ । त्यस्तै गरी नेपाल सरकारबाट प्राप्त पूँजीगत अनुदान रु ४ करोड ६६ लाख ५९ हजार मध्ये यो प्रतिवेदन तयार गर्दा सम्म करिब ८० प्रतिशत बजेट खर्च भइसकेको छ । त्यस्तै गरी नेपाल सरकारबाट प्राप्त चालु अनुदान तर्फ रु ९० लाख ५३ हजार ५१७ भित्र भएका खर्चहरुको आ.व. समाप्त भइ नसकेको हुँदा विवरण आउन बाँकी रहेको छ । चालु आ.व. ०७३/०७४ मा विभिन्न योजना तथा कार्यक्रम सञ्चालन गर्न डि.एफ.आई.डि. तर्फबाट वातावरणमैत्री स्थानीय शासन कार्यक्रम (EFLGP) को लागि रु १ करोड २६ लाख ५० हजार प्राप्त भएकोमा सो अन्तर्गतका कार्यक्रमहरु अधिकांस सम्पन्न भइसकेका छन् । त्यस्तै गरी स्थानीय शासन तथा सामूदायिक विकास कार्यक्रम (LGCDP) तर्फको चालु अनुदान अन्तर्गत ४५ लाख ७९ हजारको प्रगति विवरण आउन बाँकी रहेको छ । यस प्रकार गत आ.व.मा यस नगरपालिकालाई आन्तरिक र अनुदानबाट चालु तथा पूँजीगत गरी कुल जम्मा रु ८ करोड १९ लाख ४१ हजार ५१७ को योजना तथा कार्यक्रम तर्जुमा गरिएकोमा हाल आर्थिक वर्ष सम्पन्न भइनसकेको र यथार्थ प्रगति विवरण नआइसकेकोले यस सम्मानित सभामा प्रस्तुत गर्न सम्भव भएन तथापी समग्र नगरपालिका क्षेत्रको विकासमा उल्लेखनिय प्रगति भएको छ । क्षेत्रगत प्रगतिको विवरण यसप्रकार प्रस्तुत गरेको छु ।

क. आर्थिक विकास : आर्थिक विकासको क्षेत्रमा यस नगरपालिकाले दिनानुदिन प्रगति गरीराखेको छ । खास गरी यहाँ उत्पादित कृषि र पशुजन्य उत्पादनले नजिकै रहेको काठमाडौँमा राम्रो बजार पाइरहेको छ । यस क्षेत्रमा उत्पादित तरकारी, फलफुल तथा पशुजन्य उत्पादन दुग्ध र मासुलेयस नगरपालिकाका नागरिकहरुलाई व्यवसायिकता तर्फ उन्मुख गराउदै लगेको छ । साथै हरेक वर्ष खुल्दै गएका होटल तथा रेष्टुरेन्टले पर्यटकीय विकासमा सहयोग पुऱ्याउदै आएको छ । यस आ.व. मा सञ्चालन भएका विकास कार्यक्रमबाट अब थप सुधार भएको महसुस गरेको छु ।

ख. सामाजिक विकास: शिक्षा, स्वास्थ्य, खानेपानी, महिला, बालबालिका, दलित, जनजाति, पिछडा वर्ग, विशेष क्षमता भएका नागरिक तथा जेष्ठ नागरिकहरुको उत्थान र विकासमा साविकका गाउँ विकास समितिहरु मार्फत सञ्चालन हुँदै आएका कार्यक्रम तथा योजनालाई अब परिष्कृत गर्नुपर्ने आवश्यकता

देखिएको छ । यस वर्षबाट यस नमोबुद्ध नगरपालिकाले सामाजिक सुरक्षा भत्ता बैकिङ प्रणाली मार्फत वितरण गर्न शुरू गरेको छ यसबाट लाभग्राहीले प्राप्त गर्ने सामाजिक सुरक्षा भत्ताको दुरुपयोग नहुने गरेको महशुस गरेको छ ।

ग. पूर्वाधार विकास : नमोबुद्ध नगरपालिका (साविकका ६ वटा गा.वि.स.) क्षेत्र भित्र विगतमा निर्माण भएका धुले सडकलाई क्रमिक रुपमा स्तरोन्नती गरी बाह्र महिना सवारी चलन सक्ने बनाउने सोचका साथ यस आ.व.को वार्षिक बजेटमा बाटोको स्तरोन्नती विभिन्न सडकहरुमा रकम विनियोजन गरिएको थियो । सो अनुसार अधिकांस सडकहरुमा विनियोजित बजेट अनुसारको कार्य सम्पन्न हुने क्रममा रहेको छ । त्यस्तै गरी सामुदायिक भवन निर्माण, विद्युतिकरण तथा साना पुल पुलेसा निर्माणको कार्य विनियोजित स्रोत अनुसार सम्पन्न भएका छन् ।

घ. वातावरण तथा विपद व्यवस्थापन : गत आ.व.मा वातावरण तथा विपद व्यवस्थापनको लागि उल्लेखनिय रुपमा बजेट विनियोजन गरिएता पनि यसतर्फ नगरपालिकाले क्रमिक रुपमा नयाँ नयाँ कार्यक्रम ल्याउने र सञ्चालन गर्ने योजना बनाएको छ । हाल आगलागी नियन्त्रण गर्न नगरपालिकासँग एक दमकल र आवश्यक सामग्री उपलब्ध रहेको छ । यसबाट आगलागी जस्ता विपदको समयमा सहयोग पुग्ने आशा लिएको छ । त्यस्तै भुकम्पबाट भत्केका निजी तथा सरकारी भवनको निर्माणमा आशातित प्रगति नभएतापनि आगामी आ.व.बाट यस तर्फ विशेष कार्ययोजनाका साथ अगाडि बढिनेछ ।

ङ. संस्थागत विकास तथा सेवा प्रवाह : नमोबुद्ध नगरपालिका गठन भएको दुइवर्ष मात्र व्यथित भएको छ । यस अवधिमा नगरपालिकाको संस्थागत विकास गर्न आवश्यक कर्मचारी, भवन, प्रविधि तथा उपकरणको अझै अभाव खड्किरहेको छ । खास गरी नगरपालिकाको आफ्नो भवन नहुँदा कर्मचारीले काम गर्ने स्थान र सेवाग्राहीले सेवा लिन केही कठिनाई भएको महसुस गरिएको छ । यस वर्ष प्राप्त अनुदानबाट नगरपालिका भवन निर्माण गर्न शुरू गरिएता पनि विविध कारणले यसमा आशातित उपलब्धी भएको देखिदैन । त्यस्तै गरी केन्द्र सरकारबाट जनशक्ति व्यवस्थापन गर्ने वा समायोजन गर्ने स्पष्ट नीतिको अभावका कारण पर्याप्त जनशक्तिको व्यवस्था नहुँदा सेवाग्राहीलाई यथा समयमा सेवा दिन सकेको आवास भएको छैन । यस तर्फ आगामी आ.व.बाट थप नयाँ सोच र प्रणाली स्थापना गरी कार्य गर्ने योजना तथा कार्यक्रम ल्याइनेछ ।

च. वित्तिय व्यवस्थापन र शुसासन :

नयाँ नगरपालिका भएको र संस्थागत क्षमता विकास भइनसकेको अवस्थामा वित्तिय व्यवस्थापनमा नेपाल सरकारको नीति पालना गर्ने कार्य बाहेक उल्लेखनिय रुपमा नयाँ नीति तथा प्रविधि अपनाई वित्तिय व्यवस्थापन र शुसासन कायम गर्ने योजना तथा कार्यक्रम पूर्णरुपमा सञ्चालन गर्न सकीएको छैन । तथापी नगरपालिकाले सबै प्रकारका वित्तिय अनुशासन कायम हुने कार्य, समयमा नै वित्तिय प्रतिवेदन पेश गर्ने कार्य भने गर्दै आएको छ । यस नगरपालिकामा साविकका गा.वि.स.को पेशकी बेरुजु रु ५६ लाख २३ हजार ५०० रहेकोमा चालु वर्षमा रु ४ लाख ७६ हजार असुल भएको छ । पेशकी बेरुजु घटाउने तर्फ नमोबुद्ध नगरपालिका आगामी दिनमा क्रियाशील हुने र यस तर्फ सबैबाट सहयोग हुने आशा लिएको छ ।

आदरणीय सदस्यज्यूहरु,

अब म यस नमोबुद्ध नगरपालिकाको आगामी आ.व. २०७४/२०७५ को नीति, बजेट तथा कार्यक्रम प्रस्तुत गर्न गइरहेको छु । नीति, बजेट तथा कार्यक्रम प्रस्तुत गर्नु पूर्व यस नगरपालिकाको दिर्घकालिन

सोंच (Vision), लक्ष (Goal), उद्देश्य (Objective) र अपेक्षित उपलब्धि को बारेमा संक्षिप्त प्रस्तुति गर्दछु ।

नमोबुद्ध नगरपालिकाको

दीर्घकालिन सोंच (Vision) : “कृषि, व्यापार, पर्यटन र उद्योगको विकास: सुन्दर र समृद्ध नगरपालिका निर्माण हाम्रो सशक्त अभियान” यस नमोबुद्ध नगरपालिकाको दीर्घकालीन शोच रहेको छ ।

लक्ष (Goal): जैविक कृषि उत्पादन, पर्यटन र व्यापारबाट नागरिकको आयस्तरमा उल्लेखनिय रुपमा वृद्धि गर्दै पाँच वर्ष भित्रमा मध्यम आय भएका देशका नागरिक सरह बनाउने ।

उद्देश्य (Objective):

- कृषि व्यवसाय, पर्यटन, उद्योग तथा व्यापारलाई सहयोग पुग्ने गरी नमोबुद्ध नगर रिङरोड, रोशी कोरीडोर जस्ता मार्गको निर्माण गर्ने ।
- जैविक कृषि उत्पादन क्षेत्र घोषणा गरी राष्ट्रिय तथा अन्तराष्ट्रिय पर्यटकको नमूना गन्तव्य बनाउने ।
- सबै वडा कार्यालयहरूलाई सधैं यातायात संचालन हुने गरी सडक संजालले जोड्ने र क्रमशः सडकहरू कालो पत्रे गर्दै जाने ।
- एक स्थानीय तह एक औद्योगिक क्षेत्रको अवधारणा अनुरूप औद्योगिक क्षेत्रको घोषणा गरी राष्ट्रिय भु- उपयोग नीति अनुसार होटल तथा रिसोर्ट सञ्चालन क्षेत्र, वस्ती क्षेत्र तथा कृषि क्षेत्रमा जमिनको विभाजन गर्ने ।
- नगरपालिकाको उपयुक्त क्षेत्रमा उच्च शिक्षा प्रदान गर्ने प्राविधिक शिक्षालयको स्थापना गर्ने ।
- नगरपालिकामा रहेका स्वास्थ्य केन्द्र र अस्पतालहरूलाई स्तरोन्ती गरी सुविधा सम्पन्न अस्पतालको रुपमा विकास गर्ने ।
- सबै वडामा सञ्चालित विद्यालयहरूमा गुणस्तरीय शिक्षाको प्रत्याभुती गर्ने ।
- सबैलाई स्वच्छ पिउने पानी पुर्याउने अवधारणा अनुरूप सबै स्थानमा खानेपानी उपलब्ध गराउने ।
- पूर्ण सरसफाइ युक्त नगर निर्माण गर्ने ।
- बालमैत्री र वातावरणमैत्री नगर निर्माण गर्ने ।
- बालश्रम मुक्त नगर घोषणा गर्ने ।

अपेक्षित उपलब्धि:

- आगामि पाँच वर्ष भित्र नगरवासीको प्रति व्यक्ति औसत आम्दानी २ हजार अमेरिकी डलर पुग्ने ।
- नगर वासीको औसत आयु ७५ वर्ष पुग्नेछ ।
- बाल मृत्युदर र मातृ मृत्युदर न्यून हुनेछ ।
- पूर्ण साक्षर नगर हुनेछ ।
- बालश्रम मुक्त र वातावरणमैत्री हरित शहर निर्माण हुनेछ ।

आदरणीय सदस्यज्यूहरू,

अब म आगामी वर्षमा उपलब्ध हुने प्रस्तावित आय व्ययको विवरण यस नगरपालिकाले लिने विषयगत क्षेत्रको नीतिका बारेमा प्रस्तुत गर्न चाहन्छु :

१. नेपालको संविधान, २०७२ मा व्यवस्था भए अनुसार स्थानीय तहलाई प्राप्त अधिकारको कार्यान्वयन गर्ने उद्देश्यले व्यवस्थापिका संसदमा प्रस्तुत आ.व. ०७४/०७५ को बजेटमा व्यवस्था भए अनुसार वित्तिय समानीकरण अन्तर्गत १७ करोड ६३ लाख ३१ हजार तथा सशर्त अनुदान १४ करोड १२ लाख ७२ हजार अनुदान प्राप्त भएको व्यहोरा यस सम्मानित सभालाई जानकारी गराउन चाहन्छु । यसै गरी सोही बजेट वक्तव्यको विभिन्न बुँदाहरुमा स्थानीय तहमा हस्तान्तरण हुने भनिएका कार्यक्रमहरुको लागि सोही बमोजिम सशर्त अनुदान तथा समानीकरण अनुदानमा रकम समायोजन गरिएको देखिएको छ । यसको अलावा बजेट वक्तव्यमा नगरपालिकाहरुको हकमा कुनै पनि विषयगत कार्यालयले कार्यान्वयन गर्ने एक करोड भन्दा सानो बजेटका कार्यक्रमहरु नगरपालिकामा हस्तान्तरण हुने र नगरपालिकाले माग गरेमा सोही कार्यालयहरुले प्राविधिक सहायता उपलब्ध गराउने भनीएका कार्यक्रम के कति हस्तान्तरण भै आउदैछन तथा यसले नगरपालिकाको बजेट सिलिडमा के कस्तो प्रभाव पार्छ भनी आज एकिन साथ वताउन सकिने अवस्था छैन ।
२. सशर्त अनुदान स्वरुप प्राप्त १४ करोड १२ लाख ७२ हजारबाट सञ्चालन गरिने कार्यक्रमहरु तथा त्यसको लागि लाग्ने लागत समेत एकिन गरी विविध कार्यक्रमहरु निक्षेपित भै आएको सन्दर्भमा उक्त कार्यक्रमहरुलाई हुवहु स्वीकृत गरिएको छ ।
३. नेपाल सरकारबाट समानिकरण अनुदान स्वरुप प्राप्त भएका कार्यक्रमहरुमा यस नगरपालिकाको क्षेत्र भित्र लागु भएका कार्यक्रम तथा त्यसमा साविक तथा आगामी आर्थिक वर्षको लागि प्रस्तावित रकमको अंक एकिन गर्न सकिएन । अतः समानिकरण अनुदान तर्फ समावेश भएका कार्यक्रमहरुलाई पनि बजेट तथा कार्यक्रममा सम्भव भए सम्म समावेश गर्ने प्रयास गरीएको छ ।
४. नमोबुद्ध नगरपालिकाका विभिन्न क्षेत्रमा स्वच्छ, खानेपानी पुर्‍याउन यस नगरपालिकालाई प्राप्त अनुदान समेतको उपयोग गरी नेपाल सरकारका केन्द्रीय निकाय तथा विभिन्न विकास साभेदारहरुसँगको सहकार्यलाई अगाडि बढाउन पहल गर्न बजेट विनियोजन गरिएको छ ।
५. यस पूर्व नेपाल सरकार संधिय मामिला तथा स्थानीय विकास मन्त्रालयबाट जारी भएको स्थानीय निकाय स्रोत परिचालन कार्यविधिले निर्धारण गरेको पूँजीगत बजेटको ३५ प्रतिशत रकम विभिन्न तिनवटा लक्षित क्षेत्रमा विनियोजन गर्नुपर्ने वाध्यकारी व्यवस्था हाल नरहेतापनि उक्त व्यवस्थालाई पूर्ण रुपमा परिपालना नगर्दा समावेशी विकासका माध्यमद्वारा समुदायको विकास गर्दै तत् तत् क्षेत्रमा क्षमता विकास गर्ने सामान्य सिद्धान्त विपरित नकारात्मक सन्देश जाने हुँदा त्यस्ता प्रवर्द्धनात्मक कार्यक्रमहरुलाई निरन्तरता दिन आवश्यक सम्झी बजेट विनियोजन गरिएको छ ।
६. नमोबुद्ध नगरपालिकाको एकिकृत नगर विकास योजना तर्जुमा गर्न आवश्यक ठानी सोको लागि बजेट विनियोजन गरिएको छ । उक्त एकिकृत योजनाको दस्तावेजले आर्थिक विकास, भु-उपयोग योजना, पूर्वाधार विकास योजना, वातावरण तथा विपद व्यवस्थापन योजना लगायत विभिन्न ६ वटा विषय क्षेत्रमा योजना तयार गरी कार्यान्वयन गर्न सहजता दिनेछ । यो दस्तावेजले समग्र नगरको विकासलाई अगाडि बढाउन महत्वपूर्ण भूमिका खेल्नेछ ।
७. वातावरण मैत्री विकासलाई टेवा पुर्‍याउन विभिन्न स्थानमा वातावरण मैत्री स्थलको निर्माण, पार्क, चौतारा, पोखरी वनभोज स्थल, घर आदी जस्ता कार्य गर्न रकमको विनियोजन गरीएको छ । त्यस्तै गरी बाल मैत्री स्थानीय शासनलाई टेवा पुर्‍याउने विविध कार्यक्रमहरुको लागि बजेट विनियोजन गरिएको छ ।

सभाका सदस्यज्यूहरु,

अब म यस नमोबुद्ध नगरपालिकाले आगामि दिनमा विभिन्न विषयगत क्षेत्रको विकासमा अबलम्बन गर्ने नीतिका बारेमा प्रस्तुत गर्दछु ।

क. आर्थिक विकास क्षेत्रसँग सम्बन्धित नीति तथा कार्यक्रमहरु :

१. कृषि उत्पादन राम्रो हुने क्षेत्रको पहिचान गरी विषयगत कार्यालय/शाखाहरूसँग समन्वय गरी उक्त क्षेत्रहरुलाई एकल कृषि उत्पादन पकेट क्षेत्र घोषणा गरिनेछ ।
२. तरकारी तथा फलफुल विक्री र संकलनको लागि तरकारी तथा फलफुल संकलन तथा विक्री केन्द्रको स्थापना गरिनेछ । यसको लागि अन्य विषयगत निकायसँग समन्वय गरी कार्यक्रम अगाडि बढाइनेछ ।
३. उद्यमशिलता विकास गर्न उद्यम विकास कोष स्थापना गर्न पहल गरिनेछ । नगरक्षेत्र भित्रका उद्यमीहरुले उत्पादन गरेका सामग्रीहरुको विक्री वितरणको लागि साझा सुविधा केन्द्र, लघु, साना तथा घरेलु उद्योगहरुबाट उत्पादित सामान विक्री वितरणको लागि विक्री कक्ष तथा कोशेली घर स्थापना गर्न पहल गरिनेछ ।
४. नमोबुद्ध नगरपालिकाको नमोबुद्ध क्षेत्रलाई विश्व सम्पदा सूचिमा सूचिकरण गर्न पहल गर्दै उक्त क्षेत्रलाई पर्यटकीय तथा जैविक कृषि वस्तु उत्पादनको क्षेत्रको रुपमा विकसित गरिनेछ । साथै यस नगरक्षेत्रलाई जैविक कृषि वस्तु उत्पादन नगरको रुपमा विकास गरिनेछ ।
५. यस नगर क्षेत्रमा रहेका वन तथा सार्वजनिक क्षेत्रलाई सार्वजनिक निजी साभेदारी कार्यक्रमको अवधारणा अनुसारको नीति तय गरी उक्त क्षेत्रमा कृत्रिम ताल, बोटानिकल पार्क सहितको मनोरञ्जन पार्कको विकास गरी आन्तरिक तथा वाह्य पर्यटकको गन्तव्य स्थलको रुपमा विकास गर्दै लगिनेछ । यसको लागि आवश्यक नीति नगरपालिकाले तय गर्नेछ ।
६. नगर क्षेत्र भित्र रहेका सहकारीहरुको तथ्याङ्क अद्यावधिक गरी सहकारीलाई नियमन गर्दै सहकारी हरूको क्षमता अभिवृद्धि गर्ने कार्यक्रमहरु सञ्चालन गरिनेछ । यसको लागि नगर स्तरीय सहकारी संघ बनाई सहकारी प्रबर्द्धनका कार्यक्रमहरु सञ्चालन गरिनेछ ।
७. नगर क्षेत्रमा सञ्चालित साना तथा घरेलु उद्योगहरुको सूचि तयार गरिनेछ, उक्त उद्योगहरुलाई नगरपालिकामा दर्ता गराई त्यस्ता उद्योगहरुको प्रबर्द्धनमा नगरपालिकाले सहजिकरण गर्ने गरी कार्यक्रम तथा योजनाहरु सञ्चालन गरिनेछ ।
८. नमोबुद्धबाट कुरगाउँसम्म पर्यटकीय सिँढी मार्ग सञ्चालन गर्दै कुरगाउँ थुम्कामा गुरु रेम्पोछेको मूर्ति स्थापना गरी पर्यटकलाई आकर्षित गरिनेछ ।
९. दुग्ध उत्पादनलाई बढावा दिन दुग्ध प्रशोधन केन्द्र स्थापना गरी दुग्धबाट बन्ने परिकारहरु तयार गर्ने कार्यलाई बढावा दिईने छ । साथै पशु बधशाला तथा आधुनिक कोल्डस्टोरको स्थापनाका लागि पहल गरिने छ ।
१०. कानपुरमा बुद्धचित्तको प्रशोधन केन्द्र स्थापना गरिने छ ।
११. वैदेशिक रोजगारीबाट फर्केका युवाहरुलाई लक्षित गरी विदेशमा सिकेको ज्ञान, सीप र विज्ञता सदुपयोग गर्ने गरी आय आर्जनका कार्यक्रमहरु संचालन गर्न पहल गरिनेछ ।
१२. एक वडा एक उत्पादन, कार्यक्रमको प्रारम्भ गरिनेछ । र उक्त उत्पादनलाई ब्रान्डिङ गरीने कार्यक्रम अगाडी बढाइने छ ।

१३. नमोबुद्ध नगरपालिकामा बढ्दो पर्यटकीय आगमनलाई मध्येनजर गरी पर्यटन प्रवर्द्धनका लागि सम्भावित स्थानहरुमा हेलीप्याडको स्थापनाका लागि सम्भाव्यता अध्ययन गरीने छ ।

ख. सामाजिक विकास क्षेत्रका नीतिहरु

१. नमोबुद्ध नगरपालिकामा आवद्ध साविकका केही गा.वि.स.हरु खुला दिशा मुक्त क्षेत्र घोषणा भएतापनि अबै पनि यस नगरपालिकाको धेरै वडाहरु खुला दिशा मुक्त घोषणा हुन बाँकी रहेको अवस्था रहेकोले आगामि २०१८ भित्र नगरपालिकाका सबै वडाहरु खुला दिशा मुक्त घोषणा गर्न आवश्यक कदम चालिने छ ।
२. नमोबुद्ध नगरपालिकालाई बालमैत्री नगर घोषणा गर्न पूर्वाधार विकास सहित, सामाजिक विकास गरी यसै आर्थिक वर्षबाट तदारुकताका साथ कार्यक्रम तथा योजना सञ्चालन गरी आगामि तीन वर्ष भित्र बालमैत्री र बालश्रम मुक्त नगर घोषणा गर्ने गरी कार्यक्रम तथा योजनाहरु सञ्चालन गरिनेछन् ।
३. हरेक वडामा स्वास्थ्य विन्दु सञ्चालन गरिनेछ, स्वास्थ्य चौकीहरुको सु-संचालन, क्षमता विकास तथा महिला स्वास्थ्य स्वयं सेविकाहरुको क्षमता विकासमा सहयोग पुऱ्याउने लगायत समग्र स्वास्थ्य क्षेत्रको विकासको लागि विभिन्न गैसस तथा सरकारी निकायसँग साभेदारी गरी कार्यक्रम सञ्चालन गरिनेछ ।
४. नमोबुद्ध नगरपालिका क्षेत्र भित्रका सबै शिक्षण संस्थाहरुको सूचि तयार गरी उक्त संस्थाहरुको अनुगमन तथा मुल्याङ्कन गर्ने पद्धति शुरु गरिनेछ । सामुदायीक विद्यालयहरुमा प्रारम्भिक बाल विकास केन्द्र तथा पूर्व प्राथमिक कक्षा सञ्चालन गर्न प्रोत्साहन गरिनेछ । ति केन्द्रहरुमा बालमैत्री नगर स्थापनाको सूचक बमोजिम कृयाकलाप सञ्चालन गरिनेछ ।
५. विद्यालय भर्ना दर बृद्धि गर्ने तथा छोड्ने दर न्यून गर्न विद्यालय भर्ना अभियान र विद्यालय जानका लागि प्रेरित गर्न विभिन्न कार्यक्रम सञ्चालन गरिने छ । साथै सरकारी, राष्ट्रिय तथा अन्तर्राष्ट्रिय गैर सरकारी संस्थाको सहयोग, समन्वय र सहकार्यमा औपचारिक शिक्षाबाट बञ्चित बालबालिकाहरु लगायतका लागि औपचारिक शिक्षाको कक्षा सञ्चालन गरिनेछ ।
६. एकल महिला, अपाङ्गता भएका ब्यक्ति, द्वन्द पिडित, घरवार विहिन, घरेलु महिला हिंसाबाट पिडीत तथा अति गरिब लगायत आर्थिक सामाजिक रुपमा पछाडि परेका परिवारका सदस्यहरुलाई स्वरोजगारमूलक तालिम सञ्चालन गर्नका लागि बजेटको विनियोजन गरी कार्यक्रमहरु सञ्चालन गरिनेछ ।
७. भुकम्पबाट क्षति भएका विद्यालय तथा स्वास्थ्य चौकी भवन र मठ मन्दिर, धार्मिक स्थल सामुदायिक भवन हरुको पुननिर्माणको लागि राष्ट्रिय पुन-निर्माण प्राधिकरणसँग समन्वय गरी तदारुकताका साथ उक्त भवनहरु निर्माण गर्न पहल गरिनेछ ।
८. विद्यालयमा गुणस्तरीय शैक्षिक वातावरण स्थापना गर्न सुरक्षित भवन, पर्याप्त फर्निचर, पुस्तकालय, शैक्षिक सामग्री, प्रयोगशाला, खानेपानी, छात्रछात्राका लागि छुट्टाछुट्टै शौचालय, खेलकुद सामग्री तथा व्यवस्था जस्ता न्यूनतम पूर्वाधारमा ध्यान दिइ गुणस्तरीय पठनपाठन कार्यलाई अगाडि बढाइनेछ ।
९. लक्षित वर्गहरुलाई विकासको मूल प्रवाहमा ल्याउन र विकासमा सहजिकरण गर्न आवश्यकता अनुसार नगरपालिकामा महिला समन्वय समिति, युवा समन्वय समिति, बालबालिका समन्वय समिति, दलित, आदिवासी जनजाति समन्वय समितिहरु गठन गरीनेछ । यी समन्वय समितिहरुले लक्षित वर्गको लागि सञ्चालन भएका कार्यक्रमहरुको अनुगमन तथा मुल्याङ्कनमा सहयोग पुऱ्याउनेछन् ।
१०. सामाजिक सुरक्षा भत्ता वितरण प्रणालीलाई अब्ध सहज र सरल बनाउन शाखा रहित बैकको अवधारणाबाट लाभग्राहीको घर घरमा नै पुग्ने व्यवस्था मिलाइनेछ ।
११. प्रत्येक वडामा ऐतिहासिक पार्टी पौवा एवं सत्तलको निर्माण गरी समाजका जेष्ठ नागरिक लक्षित भजन घर, योग केन्द्र, सामाजिक परामर्श केन्द्रहरुको स्थापना गर्ने व्यवस्था मिलाईने छ ।

१२. नेपालको संविधानमा स्थानीय तहका लागि उल्लेखित अधिकारहरु मध्ये आभारभूत र मा.वि. शिक्षाको व्यवस्थापन गरी एक वर्ष भित्र नगरलाई पूर्ण साक्षरयुक्त नगर घोषणा गर्ने ।
१३. साहित्य कला संस्कृति आदिको विकासको लागि विशेष जोड दिईने छ । एवं यसै भुभागका श्रष्टा गुरु प्रसाद मैनालीको सालिक स्थापना गरिने छ ।

ग. पूर्वाधार विकास :

१. गत विगत आ.व. देखि सञ्चालन हुँदै आएका वा रहेका योजनाहरुलाई प्राथमिकता दिई समयमा सम्पन्न गर्ने गरी बजेटको विनियोजन गरिएको छ । सडकको मापदण्ड अनुसार सडक निर्माण गर्न पहल गर्ने, सडक स्तरोन्नती गर्ने जस्ता कार्यहरु गरिनेछ ।
२. सडकहरुको नियमित मर्मत सम्भार गरी यातायात सुचारु गर्न मर्मत सम्भार कोषको व्यवस्था गरिनेछ । सोको लागि केही रकम विनियोजन गरिएको छ ।
३. भुक्तम्पीय दृष्टिकोणबाट जोखिम देखिएका संरचनाहरुको व्यवस्थापन गरिनेछ, यसको लागि राष्ट्रिय पुनर्निर्माण प्राधिकरणसँग समन्वय र सहकार्य गरिनेछ । सडकको दायावायाँमा बृक्षारोपण गर्ने कार्यलाई अगाडि बढाइनेछ ।
४. नमोबुद्ध चक्रपथ र रोसी कोरीडोर मार्फत अरनिको लोकमार्गसँग जोडने सडक निर्माण कार्यलाई अगाडि बढाइनेछ । यसबाट वि.पि. लोकमार्ग र अरनिको लोक मार्ग विच यातायातमा सम्बन्ध कायम भई यस नगरपालिकाको व्यापारिक तथा औद्योगिक विकासमा टेवा पुग्नेछ ।
५. सडक वत्ती जडान गर्न सौर्य वत्तिलाई प्राथमिकता दिईनेछ । यसैगरी ग्रामीण विद्युतिकरणलाई पनि आगामी आ.व.मा प्राथमिकता दिइनेछ ।
६. यस नगरपालिका क्षेत्रको भकुण्डेबेंसी लगायतका क्षेत्रमा सुख्खा याममा पानीको अतिनै समस्या हुँदै आएको अवस्थालाई मध्यनजर गरी रोसीखोला ड्याम निर्माण गरी पानीको आपूर्ति गर्ने अवधारणा ल्याएको छ ।
७. सवै वडामा बाह्रै महिना सडक सञ्चालन हुने गरी सडकको स्तरोन्नति गर्दै जाने अवधारणा अनुसार वडा केन्द्र सम्म पुग्न बाटो फराकिलो पार्ने ग्राभेल गर्ने, नालाहरु निर्माण गर्ने जस्ता कार्यलाई प्राथमिकताका साथ सञ्चालन गरिनेछ ।
८. नगरपालिकामा बहुउद्देश्यीय कभर्ड हल निर्माणको लागि आवश्यक अध्ययन तथा अनुसन्धान गरि निर्माण कार्यको प्रारम्भ गरिने छ ।
९. विद्युतिय शासन प्रणाली मार्फत सूचनालाई प्रबर्द्धन गर्ने नीति अनुरूप वेभसाइटको अद्यावधिक गर्ने, सूचनाहरु समय समयमा प्रकाशन गर्ने तथा सार्वजनिक स्थलहरुमा फ्री वाइफाइको व्यवस्थाका लागि पहल गरिनेछ ।
१०. चक्रपथको अवधारण अनुसार फुलवारी, नमोबुद्ध, दाप्चाको उत्तरी भेग हुँदै मेथिनकोट, कानपुर, भेडावारी, चरुवा हुदै पाँचखाल जोड्ने सडक निर्माणमा जोड दिइनेछ ।
११. यस वर्ष नैविसे देखि बुच्चाकोटसम्म वैकल्पिक वाइपास सडकको निर्माणको प्रारम्भिक अध्ययन गरिने छ ।
१२. ठूला लगानीकर्ताहरु लाई आकर्षित गर्ने गरी विकासका पूर्वाधारहरु निर्माण लाई प्राथमिकता दिईने छ ।

घ. वातवरण तथा विपद व्यवस्थापन सम्बन्धी नीति

१. यस नमोबुद्ध नगरपालिकाको समग्र विकास र प्रगतिसँग वातावरण जोडिएको हुँदा यस नगरलाई वातवरण मैत्री नगर घोषणा गर्ने गरी यसै आगामी आ.व. ०७४।०७५ बाटै वातावरण मैत्री विकास

निर्माणका कार्यक्रमहरु सञ्चालन गर्ने नीति तय गरी लागु गरिने छ । सो का लागि आवश्यक स्रोत साधन तथा प्राविधिक सहयोगलाई विभिन्न राष्ट्रिय तथा अन्तर्राष्ट्रिय निकायसँग सहकार्य तथा साभेदारीमा विविध कार्यक्रमहरु सञ्चालन गरिने छ ।

३. विकासलाई विपद जोखिमसँग जोडी विपद प्रतिरोधात्मक संरचनाको निर्माण गर्ने नीतिलाई तदारुकताका साथ अगाडि बढाइने छ । विपदका सम्भावित क्षेत्र पहिचान गरीने छ ।
४. विपदको समयमा उद्धार गर्न हरेक वडामा एक तालिम प्राप्त विपद उद्धार समुह गठन गरिने छ । उक्त समुहलाई विपदमा उद्धार गर्ने आवश्यक सामग्री समेत उपलब्ध गराइने छ ।
५. विपद तथा प्रकोपको समयमा हेलीकप्टरबाट पनि उद्धार गर्नुपर्ने आवश्यकतालाई महशुस गरी नगरपालिकाका कम्तिमा ५ स्थानमा हेलीप्याड निर्माण गर्ने कार्यलाई अगाडि बढाइने छ ।
६. नगरभित्र रहेका सार्वजनिक जग्गाहरु गौचरण, जंगल, बाटो, पाटी, पौवा, मठ, मन्दिर, गुम्बा, मस्जिद, चर्च, पोखरी, पँधेरो, चौतारो, घाट लगायतका क्षेत्रमा भएको अतिक्रमणको सत्य तथ्य छानविन गरी सार्वजनिक जग्गाको संरक्षण गरिने छ ।

ड. संस्थागत विकास तथा सेवा प्रवाह सम्बन्धित नीतिहरु

१. नेपालको संविधान २०७२ ले स्थानीय तहलाई दिएको अधिकारको पूर्ण उपयोग तथा परिपालना गर्न नमोबुद्ध नगरपालिकाको लागि उपयुक्त नियम, विनियम तथा कार्यविधि र निर्देशिकाहरु तयार गरी लागु गरीने छ ।
२. सेवा प्रवाहलाई छिटो छरितो बनाउन हालको नगरपालिकाको संरचनाबाट सम्भव नहुने हुँदा नगरपालिकाको निर्माणाधिन भवनलाई छिटो सम्पन्न गरी सोही भवनबाट सेवा प्रवाह गर्न आवश्यक सबै पूर्वाधारको व्यवस्था गरिनेछ ।
३. वडा कार्यालयहरुको क्षमता विकास गरी आधारभुत सेवाहरु त्यहिबाट उपलब्ध गराउन आवश्यक भौतिक तथा संस्थागत पूर्वाधारको विकास गर्न तदारुकता दिइनेछ । यसको लागि आवश्यक बजेट र जनशक्तिको व्यवस्था गरिनेछ ।
४. नगरपालिकाबाट सञ्चालन हुने सबै प्रकारका योजना, आयोजना तथा कार्यक्रमको नियमित अनुगमन तथा मुल्याङ्कन गर्दै उक्त कार्यक्रमहरुको सार्वजनिक परिक्षण, सार्वजनिक सुनुवाई, सामाजिक परिक्षण जस्ता कार्यहरुबाट पारदर्शिता एवम् स्थानीय शुसासन कायम गरिनेछ । गुनासो सुन्ने र समाधान गर्ने परिपाटीको विकास गर्न नगरपालिका भित्र गुनासो सुन्ने अधिकारी तथा गुनासोको कारवाही गर्ने व्यवस्था गरिनेछ ।
५. नागरिकको सूचनाको हकलाई प्रत्याभुत गर्न सूचनामा सहज पहुँचको सुनिश्चितता गर्न आवश्यक संयन्त्रहरुको विकास गरिने छ । खुला सरकारको अवधारणाको विकास गर्दै सामाजिक सञ्जाल, वेब साइट तथा अन्य विद्युतिय प्रविधिहरुको विकास र विस्तारमा जोड दिइने छ ।
६. उपभोक्ता हित संरक्षणको लागि आवश्यक पूर्वाधार तयार गरी नगर स्तरीय उपभोक्ता हित संरक्षण मञ्चको गठन गरिने छ । सबै प्रकारका वस्तु विक्री गर्ने पसलहरुमा मूल्य सूचि राख्ने व्यवस्था मिलाइने छ ।
७. वर्तमान संविधानले गरेको व्यवस्था अनुरूप नगरपालिकाबाट सम्पादन हुने न्याय प्रणालीलाई सरल र सहज तुल्याई सबैको पहुँचमा पुऱ्याइने छ । वडाहरुमा मध्यस्थता र सामुदायिक मेलमिलाप केन्द्रको स्थापना गर्दै उनीहरुको क्षमता विकास र परिचालन गरिने छ । नगरको उपप्रमुखको संयोजकत्वमा गठन हुने न्यायिक समितिलाई श्रोत साधनयुक्त बनाई अगाडि बढाइने छ ।
८. नगरपालिका कार्यालय, वडा कार्यालय र नगर क्षेत्रका सबै सार्वजनिक निकायहरुमा नागरिक वडा पत्र स्थापना गरी कार्यान्वयनमा ल्याइनेछ । तोकिएको समयमा सेवा प्रवाह नभएमा सम्बन्धित कर्मचारीलाई जिम्मेवारी बनाइने छ ।
९. सेवा प्रवाहको हरेक क्षेत्रमा प्रविधिको विकास तथा विस्तार गरिनेछ । बढी भन्दा बढी सूचना प्रविधिको प्रयोग गरी कागज कम प्रयोग गर्ने परिपाटीको विकास गर्दै लगिने छ ।

१०. आगामि आ.व. देखि उत्कृष्ट कार्य गर्ने नगरपालिकाका कर्मचारी तथा संस्थाको पहिचान गरी पुरष्कृत गर्ने परिपाटिको विकास गरिने छ । त्यसै गरी उत्कृष्ट शिक्षक, महिला स्वास्थ्य स्वयंसेविका, आमा समुह, महिला समुह, सहकारी, कृषक समुह, टोल विकास समुह, निर्माण व्यवसायी, तथा उपभोक्ता समिति लाई पनि पुरष्कृत गरिने छ ।
११. हाल सर्वसाधारणलाई आवत जावतमा परेको पीर मर्कालाई मध्येनजर गरी काठमाण्डौ -भकुण्डे, पिपलटार -दाप्चा -नमोबुद्ध हुँदै फुलबारी, बुच्चाकोट -भकुण्डे -बोहेरे -कानपुर-भकुण्डे बस सञ्चालन गर्ने कार्यका लागि अविलम्ब प्रयास गरिने छ ।
१२. छिमेकी गाउँपालिका तथा नगरपालिकासंगको सहकार्यमा अन्तर स्थानीय तह साभेदारी कार्यक्रम पहिचान गरी अगाडी बढाईने छ ।
१३. जग्गाको डिजिटल नापीगर्ने र सडकमा परेका जग्गाको लगत कट्टा गर्ने कार्यलाई अगाडी बढाईने छ ।
१४. नमोबुद्ध हुँदै पैदल मार्गबाट भकुण्डे र भकुण्डेबाट कोटतिमाल सम्म पर्यटन पैदल मार्गको अवधारणको विकास गरिने छ ।

च. वित्तिय व्यवस्थापन तथा सूशासन समबन्धी नीतिहरु:

१. सार्वजनिक निजी साभेदारीमा सामुदायिक एफ.एम. रेडीयो संचालन गर्ने नीति अबलम्बन गरिने छ । प्रत्येक वडामा पुस्तकालय सहितको सूचना केन्द्रको स्थापना गर्ने कार्यलाई बाढावा दिईने छ ।
२. सूशासनका लागि प्रत्येक महिना नगर प्रमुख र सम्बन्धित जनप्रतिनिधिसँग एउटा वडामा नागरिक सुनुवाई कार्यक्रम गरिनेछ । स्थानीय स्तरमा भएका समस्या एवं गुनासा सम्बोधन हुनेगरी जनतासँग मेयर कार्यक्रमको प्रारम्भ गरिने छ ।
३. नगरभरि इन्टरनेट सेवामा सहज हुने गरी प्रत्येक वडामा सुचना केन्द्र स्थापना गरिनेछ ।
४. प्रत्येक घरको घर नम्बरिङ गर्ने र टोल फ्री नम्बर उपलब्ध गराउने जसमा चौविसै घण्टा गुनासाहरु सुन्ने व्यवस्था गर्ने ।

छ. भवन निर्माण, नक्सा पास तथा भूमि व्यवस्थापन सम्बन्धि नीतिहरु

१. यस नमोबुद्ध नगरपालिका क्षेत्रमा नयाँ घर निर्माण इजाजत दिने प्रणालीलाई व्यवस्थीत गरिने छ । नेपाल सरकार शहरी विकास मन्त्रालयबाट जारी बस्ती विकास, शहरी योजना तथा भवन निर्माण सम्बन्धी आधारभुत निर्माण मापदण्ड, २०७२ अनुसार सडक मापदण्ड, सडक अधिकार क्षेत्र तथा सेटव्याक पुरा भएको, सडक ऐन अनुसार गरेको, सार्वजनिक वा सरकारी जग्गा अतिक्रमण नगरेको वा नपरेको जस्ता विषयलाई मध्यनजर गरी निर्माण इजाजत दिईने व्यवस्था मिलाईने छ । निजी आवास तथा सार्वजनिक भवनहरु निर्माण गर्दा खास गरी भुकम्प प्रतिरोधात्मक संरचना निर्माणमा जोड दिईने छ । नगरपालिकाले तोकेको अलग पहिचान भल्किने मोडेलको घर निर्माण गर्दा लाग्ने महशुलमा केही छुट दिने व्यवस्था मिलाईने छ ।
२. नगरपालिका क्षेत्र भित्रका सार्वजनिक, पति, ऐलानी जग्गाहरुको पहिचान गरी संरक्षण गर्ने कार्यक्रम ल्याईने छ ।
३. यस नमोबुद्ध नगरपालिकामा उत्पादन भएका कृषि उत्पादन तथा पर्यटकिय दृष्टिकोणले दिनानु दिन लोकपृथ हुदै आएको परिप्रेक्षमा यहाँको जमिनलाई बस्ती विकास गर्ने क्षेत्र, पर्यटकिय होटल, मोटल र रिसोर्ट निर्माण स्थल, औद्योगिक क्षेत्र, जैविक कृषि उत्पादन क्षेत्र तथा कृषि उत्पादन क्षेत्रको रुपमा समय मै निर्धारण नगरेमा भविश्यमा यसको मौलिकता लोप हुन सक्ने जोखिमलाई मध्यनजर गरी आगामी आ.व. देखि नै यस सम्बन्धि अध्ययन तथा अनुसन्धान गरी कार्यान्वयन गर्न शुरु गरिने छ ।
४. भुकम्पबाट नोक्सान भएका घरको पुननिर्माण र नयाँ घरको नक्सा पास गर्दा प्रत्येक घरले अनिवार्यरुपमा दुईवटा रुखका विरुवा रोप्ने व्यवस्थाको थालनी गरिने छ ।

५. हालै नगर भित्र विभिन्न स्थानहरुमा नगरपालिकाको अनुमति विना अनियन्त्रित रुपमा भई रहेको जग्गा प्लटिङलाई अविलम्ब रोकी व्यवस्थित शहरीकरणको अवधारणको विकास गर्ने र यस व्यवसायलाई करको दायरामा ल्याइने छ ।

छ. सम्बन्ध, सहकार्य तथा साभेदारी :

१. नमोबुद्ध नगरपालिकालाई विभिन्न राष्ट्रिय तथा अन्तराष्ट्रिय नगरहरूसँग भगिनि सम्बन्ध कायम गर्ने नीति लिइनेछ । यस कार्यमा नगरको विशेषता र विशेष पहिचान उजागर हुने गरी प्रकासन सामाग्री तथा डकुमेन्ट्री तयार गरिने छ । साथै राष्ट्रिय तथा अन्तराष्ट्रिय सम्बन्ध विस्तार गर्न आवश्यक पहल गरिने छ ।
२. नमोबुद्ध नगरपालिकाको विशेष पहिचान बोकेको पर्यटन तथा जैविक उत्पादनलाई बजारीकरण गर्दै यसका उत्पादनहरुलाई अझ गुणस्तरीयता प्रदान गर्न विभिन्न राष्ट्रिय तथा अन्तराष्ट्रिय संघ सस्था तथा निजी क्षेत्रसँगको सहकार्यलाई अगाडि बढाइने छ । यसको लागि आवश्यक श्रोतको व्यवस्था नगरपालिकाले गर्ने छ ।
३. नगरपालिका क्षेत्र भित्र उच्च शिक्षा सञ्चालन गर्ने विश्वविद्यालय, तालिम केन्द्र जस्ता प्राज्ञिक विषयहरु सञ्चालनमा इच्छा जाहेर गर्ने राष्ट्रिय स्तरका निकायहरूसँग सहकार्य गर्ने नीति नगरपालिकाले लिने छ । यसको लागि आगामी बर्षमा सार्वजनिक नीजी साभेदारीको अवधारणा अनुरूप नगरपालिकाले छुट्टै नीति जारी गर्ने छ ।

ज. राजश्व परिचालन सम्बन्धी नीतिहरु

१. नेपालको संविधान २०७२ ले स्थानीय तहलाई दिएको २२ वटा अधिकार क्षेत्र भित्र रही श्रोत परिचालनलाई समतामुलक, प्रगतिशिल र न्यायपूर्ण पद्धती अपनाई कर तथा राजश्व निर्धारण गरिने छ । सबै सरोकारवाला करदाताहरुको सहभागितामा राजश्व अभिवृद्धि गरी कुल बजेटमा आन्तरिक आम्दानिको असंलाई बढाउदै लगिने छ ।
२. नगरपालिकाले राजश्व सुधार कार्ययोजना (Revenue Improvement Action Plan) तयार गरी थप राजश्वका क्षेत्रहरुको पहिचान गर्दै आगामी बर्ष देखि राजश्व अभिवृद्धि गर्ने तर्फ उन्मुख गरिने छ ।
३. एकीकृत सम्पति करलाई थप व्यवस्थित र प्रभावकारी रुपमा अगाडि बढाइने छ ।

विशेष निर्णयहरु :

१. स्थानीय तह कार्यान्वयन सम्बन्धमा अर्थ मन्त्रालयको च.नं. ७७० मिति २०७३/१२/०८ मा प्राप्त रु. ५२ लाख र च.नं. ३५३१ मिति २०७४/०३/१६ मा प्राप्त बजेटको तपशील बमोजिम बाँडफाँड तथा खर्चको यस प्रथम नगर सभाबाट अनुमोदन गर्ने निर्णय गरियो ।
२. नगरपालिकामा वातावरणमैत्री स्थानीय शासन कार्यक्रम र स्थानीय शासन तथा सामुदायिक विकास कार्यक्रम संयोजन भई वित्तिय समानिकरण शिर्षक कायम भएको हुँदा नगरपालिकाको कार्यबोझ बढेको कारण अर्को व्यवस्था नभए सम्म उक्त कार्यक्रम अन्तरगत रहेका कर्मचारीहरु पनि समायोजन गरी आ.व.२०७४/०७५ का लागि म्याद थप गर्न कार्यपालिकालाई अधिकार दिने निर्णय गरियो ।
३. स्थानीय तह कार्यान्वयन सम्बन्धमा अर्थ मन्त्रालयको च.नं.७७० मिति २०७३/१२/०८ मा प्राप्त रु.५२ लाख च.नं. ३५३१ मिति २०७४/०३/१६मा प्राप्त रु ४८ लाखको बजेट बाडफाडर खर्चको बमोजिमको विवरण यस प्रथम नगरसभा बाट स्विकृत गर्ने साथै यसनगरपालिकालाई प्राप्त नेपाल सरकार अनुदान,आन्तरिक स्रोत,जि.वि.स. अनुदान,राजश्व बाडफाड अनुसारको बजेट तथा सो को

- आ.व. २०७३/०७४को सबै खर्चहरू नौविसे काके सडक फेज २ को १४.७१ भेरियसन गर्ने नगरकार्यपालिकाको निर्णय सहित अनुमोदन गर्ने निर्णय गरियो ।
४. भकुण्डे-जोरसल्ला-कानपूर हुँदै तेमाल जाने सडकलाई द्विज्जेन दोर्जे मार्ग नामाकरण गरियो ।
 ५. आ.व. २०७३/०७४ मा यस नमोबुद्ध नगरपालिकाबाट भए गरेका नीतिगत, आर्थिक, प्रशासनिक, लगायतका सम्पूर्ण कामहरू यस नगर सभाबाट अनुमोदन गर्ने निर्णय गरियो ।
 ६. आगामी आ.व. नगरपालिकाबाट संचालन गर्नुपर्ने योजना, नीतिगत, प्रशासनिक, आर्थिक विषयहरूमा वस्तुगत आधारमा सामान्य हेरफेर, संशोधन एवं परिमार्जन गर्ने, बाधा अड्काउ फुकाउने अधिकार नगर कार्यपालिकालाई दिने निर्णय गरियो ।
 ७. तात्कालिन गा.वि.स.बाट जिम्मेवारी सरी आएको पेशकी बेरुजु मध्ये विभिन्न संघ संस्था/व्यक्तिहरूबाट कागजात तथा रकम प्राप्त भई नगरपालिकाको तर्फबाट गरिएको पेशकी फछ्यौटलाई यस नगरसभाबाट अनुमोदन गर्ने निर्णय गरियो ।
 ८. यस नगरपालिकामा आगामी आ.व.मा गैर सरकारी संस्थाहरूबाट गरिने योजनाहरूका अनुमोदन गरी अनुसूचीमा समावेश गर्ने निर्णय गरियो ।
 ९. २०७४ बैशाख ३० गते नगरपालिकाको मेथिनकोट वडा नं. ४ मा घटेको दुखद घटनामा परी सहादत प्राप्त गर्नु हुने नवराज पाठकलाई नेपाल सरकारले शहिद घोषणा गरेको तथा क्षतिपूर्ति वापत रु.१०,००,०००।०० दश लाख पिडित पक्षले प्राप्त गरिसकेको हुँदा उक्त निर्णयको स्वागत गर्दै शोक सन्तप्त परिवारजन प्रति हार्दिक समवेदना प्रकट गर्दै नमोबुद्ध नगरपालिकाको पहिलो शहिद घोषणा गर्ने निर्णय गरियो । यसै गरि उक्त घटनाको सत्यतथ्य पत्ता लगाउन उच्चस्तरीय न्यायिक छानविन आयोग गठन गर्ने प्रतिवद्धता जाहेर भएकोमा हाल सम्म नभएकोले उक्त घटनाको सत्यतथ्य बाहिर ल्याउन उच्च स्तरीय छानविन आयोग अविलम्ब गठन गर्न सम्बन्धित निकाय (नेपाल सरकार) को ध्यानाकर्षण गराउने निर्णय गरियो ।

आदरणीय सदस्यज्यूहरू,

अब म आगामी आर्थिक वर्षमा यस नगरपालिकालाई प्राप्त स्रोत र सोको विनियोजनको बारेमा संक्षिप्त रूपमा प्रकाश पार्न गइरहेको छु ।

१. आगामी आ.व. ०७४।०७५ को लागि आय निर्धारण गर्दा कुल आन्तरिक आय रु १ करोड २३ लाख १ हजार ३ सय पचास हुने अनुमान गरिएको छ । त्यसै गरी नेपाल सरकारबाट प्राप्त हुने वित्तिय समानिकरण अनुदानबाट १७ करोड ६३ लाख ३१ हजार, सर्शत अनुदानबाट रु १४ करोड १२ लाख ७२ हजार, नगर विकास कोषबाट ऋण रकम रु ५० लाख गरी जम्मा ३२ करोड २६ लाख ३ हजार को बजेट सिमा तयार गरिएको छ । जस अनसार आन्तरिक आम्दानी र वित्तिय समानिकरणबाट प्राप्त अनुदान १८ करोड ८६ लाख ३२ हजार ३ सय पचास मध्ये चालु खर्च रु ४ करोड ६८ लाख ६९ हजार ४०४ र बाँकी १४ करोड १७ लाख ६२ हजार ९ सय छयालिस पूँजीगत खर्च अन्तर्गत खर्च हुने अनुमान गरिएको छ ।

उल्लेखित आ.व. २०७४।०७५ को प्रस्तावित बजेटलाई क्षेत्रगतरूपमा देहानुसार विनियोजन गरीएको छ ।

सि नं.	विषयगत क्षेत्र	प्रस्तावित बजेट	कुल बजेटका प्रतिशत
१	आर्थिक विकास	१,०३,५०,०००.००	८.४३
२	सामाजिक विकास	३,७०,४०,०००.००	३०.१८
३	पूर्वाधार विकास	५,२६,५०,०००.००	४२.९०
४	वातावरण तथा पूर्वाधार विकास	१,५०,००,०००.००	१२.२२
५	संसागत तथा सेवा प्रवाह	४२,००,०००.००	३.४२
६	वित्तीय व्यवस्थापन र सुशासन	३५,००,०००.००	२.८५
जम्मा		१२,२७,४०,०००.००	१००

पूँजीगत अन्तर्गत सर्शत अनुदानको रकमबाट संचालन गरिने कृयाकलापहरु मध्ये चालु तथा पूँजीगत तर्फका कार्यक्रम केन्द्रबाट विनियोजन भई आएको हुँदा चालु र पूँजीगत एकिन गर्न नसकिएकोले कुल बजेटमा चालु खर्च तथा पूँजीगत खर्चको हिस्सामा सर्शत अनुदान देखाउन सकिएको छैन ।

२. माथि पेश गरिएको आय विवरणमा सामाजिक सुरक्षा भत्ता तर्फको बजेट समावेस गरिएको छैन ।
३. स्थानीय तहलाई प्राप्त २२ वटा अधिकारको क्षेत्र भित्रबाट प्राप्त हुने आन्तरिक आय अनुमानमा अभै स्पष्टता नआइसकेकोले राजश्व बाँडफाँडबाट प्राप्त हुने आय लगायत रजिष्ट्रेशन शुल्क, सवारी साधनको कर के कसरी कायम हुने भन्ने एकिन नभइसकेको हुँदा उक्त कर तथा राजश्वका क्षेत्रहरुलाई प्रस्तावित बजेटमा समावेस गरिएको छैन ।

आदरणीय सभासदज्यूहरुहरु,

योजना तथा कार्यक्रम तर्जुमा गर्नु भन्दा त्यसको सफल कार्यान्वयन गर्नु हाम्रो लागि चूनौतिको विषय हो । अर्को तर्फ योजनाको कार्यान्वयन गर्दा त्यसको गुणस्तर कायम गर्ने तथा समयमा नै सम्पन्न गर्नु पनि त्यतिकै चूनौतिको विषय रहेको छ । यस तर्फ आगामी दिनहरुमा सभासदज्यूहरुबाट सहयोगको याचना गर्दछु । विकासका कार्यक्रम के कति सम्पन्न गयौ भन्दा पनि त्यसबाट नागरिकको जीवनमा हामीले के कति परिवर्तन ल्यायौ, त्यो नै महत्वपूर्ण विषय हो । यस तर्फ पनि सबै सदस्यज्यूहरुले मनन गर्नु हुने छ र भावी दिनमा सम्बृद्ध र सु-संस्कृत नमोबुद्ध बनाउन सबै राजनैतिक दल, नागरिक समाज, निजी क्षेत्र, पेशागत संस्थाका महानुभावहरु, शिक्षक, पत्रकार लगायत सबै नमोबुद्ध बासीमा हार्दिक अपिल गर्दछु ।

अन्तमा १५ वर्ष पछि स्थानीय तहले आफ्नो विकास निर्माणका योजना आफै बनाई, आफ्नो स्थानको विकास आफैले गर्ने शुरुवातको यस विशिष्ट अवसरमा नगरसभाका सदस्यज्यूहरु, राजनैतिक दलका पदाधिकारीहरु, कर्मचारी साथीहरु, सञ्चारकर्मी साथीहरु, विभिन्न पेसा, क्षेत्र र समुदायको प्रतिनिधित्व गर्नु हुने महिला तथा सज्जन वृन्दमा म र नमोबुद्ध नगरपालिकाको तर्फबाट हार्दिक धन्यवाद व्यक्त गर्न चाहन्छु ।

जय नमोबुद्ध !

धन्यवाद !

टि.पि.शर्मा (तिमल्सीना)

नगर प्रमुख

नमोबुद्ध नगरपालिका,

भकुण्डेबेंसी, काभ्रेपलाञ्चोक ।

मिति : २०७४ असार ३० गते ।